

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาความรุนแรงของเยาวชน เป็นสิ่งที่น่าสะพรึงกลัวสำหรับคนในสังคมทุกยุคสมัย ผลกระทบทำให้เกิดความสูญเสียทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่มีใครปรารถนาที่อยากได้ ในอดีตบริบททางสังคมไม่สลับซับซ้อน ปัญหาที่เกิดขึ้นก็มีตามยุคสมัยไม่รุนแรง สามารถที่แก้ไขได้ในระดับหนึ่ง ปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจากพฤติกรรมของตัวบุคคล หรืออาจเกิดจากบริบททางสังคมรอบด้าน เช่นด้าน เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา สภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ วิถีชีวิตที่แตกต่างกัน สภาพครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และเพื่อน ทำให้เขาเหล่านั้นเป็นเยาวชนที่มีปัญหา ดังเช่น

เจ้าลิจฉวีกุมารหลายพระองค์ ประพฤติตนเป็นอันธพาล พวกหัวไม้ที่รบกวนชาวบ้านด้วย ประการต่าง ๆ เที้ยวระรานก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้พบเห็น ไม่ฟังเหตุและผล ถือนูที่ขึ้นสายมี ผุ่งสุนัขแวดล้อม เดินเที่ยวไปในป่ามหวัน เป็นผู้ดุร้าย พุดหยาบคาย กระด้าง หยิบฉวยเอาของบุคคลอื่น เช่น ของขวัญต่าง ๆ อันมี อ้อย พุทรา ขนม ขนมต้มหรือขนมแดกงา ที่เขาส่งไปในตระกูลทั้งหลาย เจ้าลิจฉวีกุมารเหล่านี้ ก็แย่งชิงเอาไปกิน แล้วทำร้ายร่างกาย เช่น ถีบหลังกุลสตรีบ้าง กุลกุมารีบ้าง^๑ สร้างความหวาดกลัวให้กับคนทั่วไป

ปัญหาความรุนแรงของเยาวชน^๒ ถือว่าเป็นปัญหายุ่งยากที่สำคัญของสังคม โดยทำ ความลำบากใจให้ผู้ปกครอง ผู้นำสังคมเป็นอย่างมาก เนื่องมาจากพฤติกรรมที่พวกเขาแสดงออกทั้ง ทางด้านกาย วาจา ยังไม่สอดคล้องกับวัยอันควร เพราะเขาเหล่านั้นเป็นรากแก้วของประเทศชาติ ที่ จะสืบสานต่อในอนาคต เมื่อมองดูผิวเผินถือเป็นเรื่องปกติธรรมดาเนื่องจากความเคยชิน ด้วยเหตุนี้ จึง ถูกมองข้ามความสำคัญของปัญหา โยนภาระให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรับผิดชอบ แต่ว่าสายเกินกว่า ที่จะแก้ไข ขนาดของปัญหาความรุนแรงทวีขึ้นเรื่อย ๆ ตามบริบททางสังคมในยุคสมัยนั้น ๆ มี การพัฒนาในรูปแบบของความรุนแรงที่หลากหลาย สร้างความเดือดร้อนเรื่อยมา ไม่มีใครหยุดยั้ง อย่างถาวรได้

^๑ อิง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๕๘/๑๐๔-๑๐๕.

^๒ ปัญหาความรุนแรงของเยาวชน ได้แก่ ปัญหาทางเพศ ปัญหายาเสพติด ปัญหาการพนัน และ ปัญหาอาชญากรรม

ปัจจุบันสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลง มีความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้านอย่างรวดเร็ว ปัญหาความรุนแรงของเยาวชนยังมีการพัฒนาด้านวัตถุมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของเยาวชนอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ เทคโนโลยีอันทันสมัยในโลกของการศึกษาทั่วโลกไร้พรมแดน (Globalization) ทำให้การใช้ความรุนแรงในการดำเนินชีวิตได้คืบคลานเข้าหาเยาวชนไทยทุกขณะ และผลจากกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของระบบทุนนิยม ที่มุ่งเข้าสู่การเปลี่ยนคุณค่าทางวัฒนธรรมและจิตใจของเยาวชน ให้กลายเป็นสินค้าอย่างแนบเนียนจนไม่รู้สึกรู้สีกตัว กระบวนการเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่ของนวัตกรรมยุคโลกาภิวัตน์ ที่สามารถมองเห็นเป็นรูปธรรมอย่างเด่นชัด ท่ามกลางกระแสที่ไหลเชี่ยวนี้ ยังเป็นความชื่นชอบของเยาวชน ซึ่งหลงเชื่ออย่างไม่มีข้อยั้งใจอย่างไร้ขีดจำกัด สามารถพิสูจน์ได้ด้วยอายตนะภายนอก มีอิทธิพลทำให้เยาวชนตกอยู่ในห้วงแห่งอำนาจของโลกวัตถุ การบริโภคฟุ่มเฟือยตามกระแสนิยม เกินความต้องการที่จำเป็นในชีวิตและเกินกว่าฐานะ มีค่านิยมไม่เสพ ชอบเสพของแปลก ๆ ใหม่ ๆ โดยไม่คิด มีพฤติกรรมการลอกเลียนแบบตามแฟชั่น ส่วนมากมาจากการโฆษณาชวนเชื่อผ่านตามือต่าง ๆ ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งตนเองและคนใกล้ชิด เมื่อนำเครื่องมืออุปกรณ์เหล่านั้นมาใช้ในทางที่ไม่พึงประสงค์ ทำให้เกิดปัญหาตามมามากมาย ได้แก่

ปัญหาความรุนแรงทางเพศ เป็นปัญหาที่ต้องได้รับการเยียวยา เช่น แต่งกายโป๊เปลือย ไม่ถูกต้องตามกาล การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร จากสถิติการท้องก่อนแต่ง ท้องในวัยเรียน พุ่งขึ้นพรวด ๆ ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อม หรือก่อให้เกิดคุณแม่ไว้วางใจ ปัญหาเด็กวัยรุ่นใจแตก ตั้งท้อง มีเป็นจำนวนมากขึ้น นับว่าเป็นสถานการณ์ที่รุนแรง ทำให้หมดอนาคตทางการศึกษา และลูกที่คลอดมาก็มีปัญหาในสังคม “ปัญหาเด็กและเยาวชนภายใต้สิ่งแวดล้อมหลากหลายและนับวันเลวร้ายมากยิ่งขึ้น หากไม่มีการสกัดกั้นและแก้ไขแล้ว อนาคตจะเกิดปัญหาตามมาอีกมากเสมือนไม่ตัดไม้เมื่อยามอ่อน พอแก่เข้าก็ตัดยาก”^๓

ปัญหายาเสพติด เป็นปัญหาความรุนแรงอย่างมากในปัจจุบัน ดิดยาเสพติด ค้ายาเสพติด มั่วสุมอบายมุข เช่น สุบบุหรี่ ดื่มเหล้า หมกมุ่นกับสื่อที่ไม่สร้างสรรค์

ปัญหาการพนัน ปัจจุบันได้มีเยาวชนเข้าไปยุ่งเกี่ยวเป็นจำนวนมาก ซึ่งการพนันปัจจุบันเป็นเหมือนดังสินค้าเสพติด (Addictive Goods) เยาวชนเป็นโรคติดการพนัน มีลักษณะคล้ายกับติดสารเสพติด จิตใจจดจ่ออยู่กับการพนันตลอดเวลา ไม่สามารถคิดหรือปฏิบัติงานอย่างอื่นได้ และในที่สุดจะเล่นการพนันโดยไม่มีการยั้งคิด ถือเป็นปัจจัยชักนำให้เยาวชนประพฤติตนเป็นอันธพาล^๔ ก่อการทะเลาะวิวาท และการยกพวกตีกัน การมีพฤติกรรมประหลาดแปลก ๆ แยกไปจากมาตรฐานทางสังคม ไม่เป็นที่ยอมรับ กล้าคิด กล้าแสดงออกเกินขอบเขต ที่จะขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีของ

^๓ ม.ล.ปนัดดา ดิศกุล, “โครงการคิดดีทำได้เพื่อพ่อ”, **ไทยนิวส์**, (๖ สิงหาคม ๒๕๕๔): ๕.

^๔ แปลว่า คนพาล เพียงดังว่าคนบอดหรือคนโง่เขลา, ส.ม. (ไทย) ๑๙/๑๑๑๗/๖๓๐.

สังคมอย่างไร ไม่อยู่ในโอวาทของพ่อแม่ มีความอกตัญญู^๕ ทำร้ายบุพพการี^๖ จากเวทินโยบายสาธารณะเพื่อป้องกันเด็กและเยาวชนจากการพนันที่ได้มีการเปิดเผยจากผลสำรวจสถานการณ์การเล่นพนันว่า

เยาวชนตั้งแต่อายุ ๑๕ ปีขึ้นไปพบว่ามียุวกาที่ติดการพนัน ๒.๘ ล้านคน และพบข้อมูลว่าเด็กและเยาวชนเล่นการพนันกันตั้งแต่อายุ ๗ ขวบ และเด็กที่เข้ามาเล่นการพนันครั้งแรกมีอายุไม่เกิน ๒๔ ปีมากถึงร้อยละ ๖๓ ซึ่งการพนันที่เด็กและเยาวชนเล่นมากเป็นอันดับ ๑ ได้แก่ ห่วยใต้ดิน ซึ่งเล่นมากกว่า ๑ ล้านคน รองลงมาคือ สลากกินแบ่งของรัฐบาลกว่า ๙ แสนคน^๗

ขณะที่ ผศ.พญ. สุพร อภินันทเวช กล่าวถึงเยาวชนกับการพนันว่ามีลักษณะนิสัยที่ไม่สามารถอดกลั้นต่อสิ่งเร้าที่ยั่วให้เข้าไปเล่นพนันจนถอนตัวไม่ขึ้น เป็น “โรคติดการพนัน” (Pathological Gambling) ขณะที่สังคมไทยไม่คุ้นชิน หรือไม่ตระหนักเห็นความสำคัญ จึงควรมีคำแนะนำเบื้องต้นที่เสมือนกับการ “ปฐมพยาบาล” เยาวชนผู้ติดการพนัน^๘

ปัญหาอาชญากรรม เยาวชนก่อคดีเหี้ยมโหดอำมหิตผิดมนุษยธรรมมีมากขึ้นเรื่อย ๆ มีพฤติกรรมการเล่นแบบความรุนแรง เช่น ใช้อาวุธปืนยิงใส่กลุ่มนักเรียน โรงเรียนคู่อริบนรถประจำทางที่เห็นกันประจำ เช่น ขว้างก้อนหินใส่รถยนต์ที่วิ่งบนถนน ปล้นทรัพย์ ปัญหาเรื่องอาชญากรรม ดังกระแสด้านเกมที่ใช้ความรุนแรง และรัฐได้ปราบปรามไม่ให้ร้านเกมมีเกมประเภทความรุนแรง บริการเด็ก อันเนื่องมาจากกรณีเยาวชน อายุ ๑๖ ปี ปล้นฆ่าคนขับรถแท็กซี่โดยยอมรับว่าได้รับอิทธิพลจากเกมที่มีความรุนแรง^๙ และความก้าวร้าวรุนแรงในสังคมไทย “ประเทศไทยถูกจัดอันดับให้อยู่ในอันดับสูงขึ้น ในแง่ความเป็นดินแดนที่มีความเสี่ยงอันตรายชั้นนำของโลก” ดังนั้น จึงไม่สามารถปล่อยให้เป็นการของเจ้าหน้าที่รัฐเพียงลำพัง ทุกองค์กร สถาบัน ต้องร่วมด้วยช่วยกันรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเฉพาะสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา^{๑๐}

^๕ แปลว่า ไม่รู้จักบุญคุณ ที่ท่านได้ทำไว้ก่อน, ดุราจะเลียดใน อก.พจน. (ไทย) ๒๐/๓๓/๗๗.

^๖ แปลว่า บุคคลผู้ทำอุปการะก่อน, อก.พจน. (ไทย) ๒๐/๑๒๐/๑๑๔.

^๗ **เด็กไทยกว่า ๒ ล้านคนติดการพนัน**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.dailynews.co.th/Content/Article/187716> [๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๖].

^๘ ผศ.พญ. สุพร อภินันทเวช, **เยาวชนกับการพนัน ในมุมมองของจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://www.gamblingstudy-th.org/document_book/ [๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๖].

^๙ ปัญหาความรุนแรงในสังคมไทย, **ปัญหาของความรุนแรงในวัยรุ่น**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://khuantongpan.blogspot.com/2011/11/blog-post_5615.html [๓ สิงหาคม ๒๕๕๖].

^{๑๐} ร.ต.อ.ทนายเทพ เดวิด วิบูลศิลป์, **การประพาดิก้าวร้าวของวัยรุ่น**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.noviolenceinschools.net/webboard/viewtopic.php?> [๘ ตุลาคม ๒๕๕๓].

ปัญหาของเยาวชนไทยส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ไม่มีความพร้อม แยกแยก ผู้ปกครองไม่มีเวลาให้ลูกหลาน ปัญหาการใช้ความรุนแรงภายในครอบครัว ตามใจมากเกินไป การนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ของสื่อ ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมสู่ยุคโลกาภิวัตน์ เช่น อินเทอร์เน็ต ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคม ขาดแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน มลภาวะด้านสภาพแวดล้อม ปัญหาพฤติกรรมของเยาวชนไทยปัจจุบัน ที่สังคมต้องเตรียมการหามาตรการป้องกันและแก้ไข ได้แก่ ใช้ของฟุ่มเฟือย สร้างค่านิยมใหม่ที่ผิด ๆ ไล่ตามวัฒนธรรมต่างชาติ มีกระบวนการคิดที่เป็นอิสระ ขาด ความอ่อนน้อมถ่อมตน ขาดจิตสำนึก ปฏิบัติตนขัดกฎระเบียบปกติกาของสังคม กรอบกติกาสถาบันนั้น ๆ ไม่ใช่สิทธิส่วนบุคคล เช่น นักศึกษาตามสถาบันอุดมศึกษาโดยเฉพาะนักศึกษาหญิงแรกเข้าศึกษา ชั้นปีที่ ๑ แต่งกายเคร่งครัดตามระเบียบของสถาบัน พอขึ้นชั้นปีที่ ๒, ๓, ๔ มีความรู้ความสามารถสูงขึ้นตามลำดับ แต่ดูเหมือนว่าการแต่งกายก็จะเริ่มเบี่ยงเบนออกจากกรอบ ทั้ง ๆ ที่ระเบียบกติกาของสถาบันได้ระบุไว้ชัดเจน ทุกคนต้องปฏิบัติตามไม่มีใครได้รับสิทธิพิเศษนั้น แต่ก็ปรากฏว่านักศึกษาบางส่วนก็ได้ฝ่าฝืน เช่น กระโปรงที่สวมใส่จะเริ่มสั้นขึ้นเรื่อย ๆ จนเหลืออยู่คนเดียว เป็นปัจจัยทำให้เกิดความรุนแรงทางเพศ ถือว่าเป็นความรุนแรงด้านจิตใจ (บางคนอนาคตจะเป็นแม่พิมพ์ของชาติ)

บ้านสบเตี๊น มีปัญหาความรุนแรงของเยาวชนด้านปัญหาทางเพศ ยาเสพติด การพนันและอาชญากรรม แต่ในหมู่บ้านก็สามารถมีวิธีการจัดการแก้ไขปัญหาคความรุนแรงเหล่านั้น ให้ลุล่วงไปได้โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา จนประสบผลสำเร็จ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรทำการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับเรื่องนี้ เนื่องจากปัญหาความรุนแรงของเยาวชนดังกล่าว คาดว่าจะมีในอนาคต และมีแนวโน้มว่าจะมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ถือว่าเป็นปัญหาสำคัญยิ่งของสังคมประเทศชาติ เยาวชนเป็นทรัพยากรบุคคลอันมีค่า อนาคตประเทศชาติต้องฝากไว้กับเขาเหล่านั้น ทำให้ผู้วิจัยมองเห็นกระบวนการ หรือพุทธวิธีที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสสั่งสอน ยังเกิดผลสำเร็จอันสูงสุดแก่เยาวชนแล้วนั้น เพื่อที่จะได้นำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทาง ในการแก้ไขปัญหาคความรุนแรงของเยาวชน ซึ่งเห็นควรที่จะได้รับการแก้ไขต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาปัญหา สาเหตุ และผลกระทบที่เกิดจากความรุนแรงของเยาวชน

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาพุทธวิธีในการแก้ไขปัญหาคความรุนแรงของเยาวชน

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาวิเคราะห์พุทธวิธีในการแก้ไขปัญหาคความรุนแรง ของเยาวชนบ้าน

สบเตี๊น

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

- ๑.๓.๑ แนวคิดเกี่ยวกับปัญหา สาเหตุ และผลกระทบที่เกิดจากความรุนแรงของเยาวชนเป็นเช่นไร
- ๑.๓.๒ พุทธวิธีในแก้ไขปัญหาคความรุนแรงของเยาวชนมีอะไรบ้าง
- ๑.๓.๓ การวิเคราะห์พุทธวิธีในการแก้ไขปัญหาคความรุนแรงของเยาวชนบ้านสบเตี๊น

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้ศึกษาสภาพปัญหาคความรุนแรงของเยาวชน จำนวน ๔ ประเด็น ได้แก่ ความรุนแรงทางเพศ ยาเสพติด การพนัน อาชญากรรม และหลักพุทธวิธีในการแก้ปัญหาคความรุนแรงของเยาวชน

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านเอกสาร

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาสืบค้นจากพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๙ รวมถึงอรรถกถา หนังสือ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์และงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

ชุมชนบ้านสบเตี๊น ตำบลสบป่าด อำเภอมะแมะ จังหวัดลำปาง

๑.๔.๔ ขอบเขตประชากร

กลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครอง จำนวน ๓๐ คน เยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการเครือข่ายชุมชนคนไฝดี จำนวน ๕๐ คน โดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๕.๑ **พุทธวิธีในการแก้ปัญหา** หมายถึง เทคนิค วิธีการหรือกระบวนการที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ ในการแก้ปัญหาคความรุนแรงของเยาวชน

๑.๕.๓ **ความรุนแรงของเยาวชน** หมายถึง การกระทำของเยาวชนที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลอื่น ซึ่งมีผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งต่อร่างกายและจิตใจของผู้ถูกรกระทำ และคนที่อยู่รอบข้าง

๑.๕.๔ **เยาวชน** หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ถึงนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการเครือข่ายเยาวชนคนไฝดีของวัดสบเตี๊น

๑.๖ ทบทวนเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๑ เอกสาร

๑) พุทธทาสภิกขุ ได้กล่าวไว้ในหนังสือพระพุทธเจ้าสอนอะไร เกี่ยวกับเรื่องกระบวนการขัดเกลาจิตใจ ว่าหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาว่ามีหลักปฏิบัติในการขัดเกลาจิตใจ ต้องอาศัยความเพียรพยายาม ความมุ่งมั่น ไม่ทอดถอนต่อเวทนา ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งละเอียดอ่อนมาก ซึ่งพระพุทธเจ้าตรัสว่าให้ปฏิบัติทางสายกลางอย่าทำตนให้หลงระเห็จ หรือตามกิเลสต้องการ บุคคลจะรู้ได้ต้องลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง^{๑๑}

๒) พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) ได้กล่าวไว้ในหนังสือทศวรรษธรรมทัศน์ พระธรรมปิฎก หมดวิทยาสาสตร์และเทคโนโลยี เกี่ยวกับเรื่องปัญหาเยาวชนในยุคปัจจุบันว่า หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามีวิธีมุ่งให้ประพฤติดุติปฏิบัติตามหลักมัชฌิมาปฏิปทา (ทางสายกลาง) ทำให้มีดุลยภาพในการดำเนินชีวิตประจำวัน และอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติ ได้แก่ มนุษย์ จิตใจ ธรรมชาติ ได้ลงตัวอย่างเป็นบูรณาการ เพื่อให้เกิดความสุข ความสงบ ความพอใจ ความเข้าใจ ความเอื้ออาทรเกื้อกูลซึ่งกันและกัน สังคมก็ไม่มีปัญหา เมื่อกล่าวด้วยองค์รวม สิ่งทั้งปวงเกิดจากการประชุมกันของสิ่งต่าง ๆ องค์ประกอบเหล่านี้ต่างก็สัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ที่พอเหมาะพอดีนั้นเรียกว่า ดุลยภาพ^{๑๒}

๓) พระคันธสาราภังค์ ได้กล่าวไว้ในหนังสือโพธิปักขิยธรรม เกี่ยวกับเรื่องสติปัฏฐาน ๔ ว่าเป็นหลักปฏิบัติที่ให้ความสำคัญกับทุกอริยาบถในปัจจุบัน ทำตนให้เหมือนภาชนะอันว่างเปล่า มีสติสัมปชัญญะให้รู้ปัจจุบันขณะเพื่อกำหนดจิตว่า “นักปฏิบัติทุกคนควรทำตัวเป็นเด็กแรกเกิด ไม่มีอดีต ไม่มีอนาคต อยู่กับปัจจุบันอย่างเดียว” จิตคนเราเหมือนลิงโลดแล่นไปโน่นมานี่ ทำให้จิตฟุ้งซ่าน เป็นชนวนบ่อเกิดแห่งมานะทิฎฐิ เกิดความโลภ ความโกรธ ความหลง และปัญหาต่าง ๆ อีกมากมาย^{๑๓}

๔) ประภาศรี สีหอำไพ ได้กล่าวไว้ในหนังสือพื้นฐานการศึกษาทางศาสนา และจริยธรรม เกี่ยวกับเรื่องกระบวนการ เทคนิควิธีการสอนว่าพุทธวิธีสอนโดยโน้มน้าวเน้นให้เกิดศรัทธา เป็นเบื้องต้นแรกๆ ทำให้เกิดความรู้สึกซาบซึ้ง เป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการพัฒนาวิธีการสอน เป็นปัจจัยที่บ่งชี้ถึงความเชื่อมั่นในความซื่อสัตย์ เกิดการยอมรับนับถือด้วยความจริงใจว่ามีคุณอนันต์ สามารถ

^{๑๑} พุทธทาสภิกขุ, **พระพุทธเจ้าสอนอะไร**, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา, ๒๕๓๑).

^{๑๒} พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), **ทศวรรษธรรมทัศน์พระธรรมปิฎก หมดวิทยาสาสตร์และเทคโนโลยี**, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา, ๒๕๔๒).

^{๑๓} พระคันธสาราภังค์, **โพธิปักขิยธรรม**, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท บุญศิริการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๙).

ตรวจสอบได้ พร้อมทั้งจะเชื่อฟังและปฏิบัติตาม^{๑๔}

๕) จานง อติวัฒนสิทธิ์ ได้กล่าวไว้ในหนังสือสังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์ เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมว่า การพัฒนาแต่ละประเภท มีการพัฒนาจริยธรรม (Ethical Development) เป็นต้น ว่าการพัฒนาในด้านต่าง ๆ จะไม่ประสบผลสำเร็จหรือสัมฤทธิ์ผลตามความคาดหวังได้ หากบุคลากรภายในองค์กร สังคมนั้น ๆ พร่องการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ดัชนีชี้วัดว่าทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ในการพัฒนาจริยธรรมให้แก่บุคลากรทางสังคมให้มีศักยภาพสูงสุด กระบวนการในการปลูกฝังให้เกิดความเจริญงอกงามทางจริยธรรมแก่บุคคล ให้บุคคลมีความประพฤติและปฏิบัติสอดคล้องกับระเบียบแบบแผนและบรรทัดฐาน ที่สังคมบัญญัติไว้ และสอดคล้องกับหลักศีลธรรมอันดีงามทางศาสนา ดังนั้น แนวทางพัฒนาจริยธรรมที่สำคัญที่สุดต้องพัฒนาด้านจิตใจ (Spiritual Development) อันเป็นกระบวนการในการสร้างจิตสำนึก (Consciousness) ที่ดี จิตสำนึกที่รับผิดชอบและรู้จักแยกแยะสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำ ทั้งทางกาย วาจา จิตใจ ได้ด้วยตนเองอย่างถาวร^{๑๕}

๖) จูตินาถ ณ พัทลุง ได้กล่าวไว้ในหนังสือเข็มทิศชีวิต เกี่ยวกับเรื่องกัลยาณมิตร ว่าเป็นมิตรที่ดีที่ประเสริฐ เป็นผู้เพียบพร้อมด้วยคุณธรรม มีความตั้งใจ เพื่อยังประโยชน์ให้ถึงพร้อมทั้งแก่ตนเองและบุคคลอื่น ผู้สั่งสอนแนะนำ ชักนำไปในหนทางที่ถูกต้องดีงาม ยึดแน่นแจ่มใส สดชื่นเบิกบาน ใจกับทุก ๆ คน มีความเป็นกันเอง เนื่องจากในภาวะสังคมปัจจุบันไม่สามารถที่จะอยู่อย่างโดดเดี่ยว ต้องมีเพื่อนคู่คิดมีมิตรคู่ใจไว้คอยปรึกษาหารือกันและกัน ให้ความปรารถนาดีอย่างจริงใจกับทุกคน ให้คำแนะนำปรึกษาที่ดี ช่วยเหลือ ชี้แนวทางให้ดำเนินวิถีชีวิตที่ถูกต้องตามความเป็นจริง^{๑๖}

๗) ประพันธ์ สุทธาวาส ได้กล่าวไว้ในหนังสือพฤติกรรมมนุษย์และการพัฒนาตนเกี่ยวกับการพัฒนาตนว่า กระบวนการพัฒนาตนเอง โดยได้มุ่งเน้นเพื่อความเข้าใจในทุก ๆ ด้าน ที่จะต้องพัฒนาตามลำดับขั้นตอน ช่วยกันประคับประคองอย่างจริงจัง แสดงศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและสังคม โดยบรรทัดฐานแรกร่างกายต้องมีสุขภาพที่สมบูรณ์ จิตใจปราศจากสิ่งเศร้าหมอง มีความผ่องใส อารมณ์ร่าเริง สติปัญญาก็เบ่งบาน เป็นเสมือน ๓ เสา ที่ค้ำยันประคับประคองกัน โดยพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกมีความจริงใจ บริสุทธิ์ใจ เพียบพร้อมบริบูรณ์

^{๑๔} ประภาศรี สีหอำไพ, **พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐).

^{๑๕} จานง อติวัฒนสิทธิ์, **สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๘).

^{๑๖} จูตินาถ ณ พัทลุง, **เข็มทิศชีวิต**, (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด อาศรมสารนาถ, ๒๕๔๗).

เป็นเหตุปัจจัยหนุนการอยู่ร่วมกัน ตลอดการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม เป็นไปอย่างเอื้ออาทร สงบสุขร่มเย็น^{๑๗}

๘) ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ ได้กล่าวไว้ในหนังสือสอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ เกี่ยวกับเรื่องกลยุทธและวิธีการพัฒนาจิตสาธารณะ ว่าเป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่เกิด พอจำความได้ก็สะสมเก็บเกี่ยวจากปัจจัยแวดล้อม มีการพัฒนาขึ้นไปเรื่อย ๆ ถ้าอยู่ในปัจจัยบริบทสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยเหมาะสมกับอัตภาพ มีความพร้อมได้รับการปลูกฝังอบรมคุณธรรมจริยธรรมมาดี บุคคลนั้นก็จะมีจิตสาธารณะที่ดี คิดช่วยเหลือบุคคลอื่น ถ้าตรงกันข้ามก็จะกลายเป็นบุคคลที่มีปัญหาของสังคม ดังนั้น “เด็กยังต้องมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบตามธรรมชาติอันเกิดขึ้นได้เอง อีกทั้งเด็กยังมีการเรียนรู้ด้านวินัยจากวัฒนธรรมโดยอาศัยการสั่งสอน ฝึกฝน จากบุคคล สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นกฎธรรมชาติของการอยู่ร่วมกันในสังคม”^{๑๘}

๙) วิริยะ ดุสิตพวงศ์ ได้กล่าวไว้ในหนังสือเลี้ยงลูกอย่างไรให้เมืองไทยได้เยาวชนดี เกี่ยวกับเรื่องการสร้างนิสัยที่ดีให้กับลูก ว่าการเพาะนิสัยลูกอย่างไรไม่ให้แล้งน้ำใจ โดยผ่านกระบวนการกล่อมเกลี้ยงตั้งแต่เล็ก เป็นแบบอย่างให้ลูกดู อยู่ให้ลูกเห็น ทำตนร่มเย็นให้ลูกได้ชอบบอญ่ ฝึกสร้างภูมิคุ้มกันลูกให้มีความอดทน ต่อสู้ สามารถแก้ไขปัญหาลูกอุปสรรคที่ประสบในอนาคต มีศักยภาพช่วยเหลือตัวเองและบุคคลอื่นได้ ไม่ย่อท้อ แม้อารมณ์ที่มากระทบกระทั่งทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ จัดปัญหาโดยการให้อภัย และอดทนต่อสิ่งล่อใจ ไม่หลงใหลตามกระแสแห่งกิเลส^{๑๙}

๑๐) เสนาะ อีวรการ ได้กล่าวไว้ในหนังสือมนุษยสัมพันธ์ เกี่ยวกับเรื่องบุคลิกภาพว่า บุคลิกภาพที่ดีจำเป็นสำหรับทุกคนในสังคมปัจจุบัน ทำให้บุคคลนั้น ๆ มีความภูมิใจ มั่นใจตนเอง หนุนเสริมให้กระบวนการคิดมีความสุขุมรอบคอบเยือกเย็น ให้เกียรติคนอื่น อ่อนน้อมถ่อมตน มีเมตตาจิตที่ดี มีความกระตือรือร้น กระฉับกระเฉง มีอัธยาศัยไมตรีจิต ยิ้มแย้มแจ่มใส มองบุคคลรอบข้าง ตลอดร่วมสังคมเสมือนญาติ^{๒๐}

๑๑) รัชนิกร เศรษฐ์ ได้กล่าวไว้ในหนังสือสังคมวิทยาชนบท เกี่ยวกับเรื่องครอบครัวว่าเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อน และมีอิทธิพลอย่างมากในการขัดเกลาสมาชิกของสังคมให้อยู่ในโอวาท แต่อันเนื่องมาจากสถานะทางครอบครัวที่แตกต่างกัน ไม่มีความพร้อม ความเข้าใจ ไม่มีความรู้ความสามารถ “สถาบันครอบครัวมีคุณสมบัติพิเศษที่แตกต่างจากสถาบันอื่น ๆ คือเป็นสถาบันแรก

^{๑๗} ประพันธ์ สุททาวาส, **พฤติกรรมมนุษย์และการพัฒนาตน**, (เชียงใหม่: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐).

^{๑๘} ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, **สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ**, (กรุงเทพมหานคร: วี พรีนซ์ (๑๙๙๑), ๒๕๕๒).

^{๑๙} วิริยะ ดุสิตพวงศ์, **เลี้ยงลูกอย่างไรให้เมืองไทยได้เยาวชนดี**, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท นฤมิตร โสภ (เพรส) จำกัด, ๒๕๔๗).

^{๒๐} เสนาะ อีวรการ, **มนุษยสัมพันธ์**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๙).

ที่สุดที่บุคคลได้มีโอกาสติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ครอบครัวจึงมีอิทธิพลต่อบุคคล และได้รับความไว้วางใจจากบุคคลภายในครอบครัวด้วย”^{๒๑}

๑๒) สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ ได้กล่าวไว้ในหนังสือการบริหารเชิงกลยุทธ์ เกี่ยวกับเรื่องการบริหาร ว่าการบริหารเชิงกลยุทธ์ในการสู่ความเป็นเลิศได้นั้น ต้องขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัยหลายด้านทั้งปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายใน บุคลากรกับศาสตร์แขนงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกันได้อย่างลงตัวว่า “กลยุทธ์ (Strategy) จะเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของธุรกิจ เพื่อพิจารณาหาโอกาส (Opportunity) และอันตราย (Threat) ตลอดจนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของบริษัทเพื่อหาจุดอ่อน (Weakness) และจุดแข็ง (Strength)”^{๒๒}

๑๓) สนธยา พลศรี ได้กล่าวถึงแนวคิดในการพัฒนาชุมชนว่า คนเป็นทรัพยากรมนุษย์ ที่สำคัญที่สุด การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน การช่วยตนเองของสมาชิกในชุมชน การใช้ทรัพยากรภายในชุมชนอย่างประหยัดและคุ้มค่า การมีกระบวนการคิดริเริ่มของสมาชิกในชุมชน มองเห็นขีดความสามารถของภาครัฐและชุมชน การให้ความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐกับสมาชิกในชุมชน การพัฒนาแบบบูรณาการ มีคุณภาพในการพัฒนา เป็นการศึกษาตลอดชีวิต^{๒๓}

๑๔) สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จากรายงานสถิติคดี ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘ พบว่าพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงและการกระทำความผิดในด้านต่าง ๆ ของเด็กและเยาวชนไทยนั้น นับวันจะยิ่งเพิ่มมากขึ้น ทั้ง ๆ ที่ทุกภาคส่วนได้รณรงค์แก้ไขปัญหามาจากปัจจัยชีวิตก็เป็นเหมือนตุ๊กตาหุ่นไม่ได้ผลเท่าที่ควร อันเนื่องมาจากพื้นฐานทางด้านครอบครัวที่แตกต่างกัน ครอบครัวยากจน ชอบใช้ความรุนแรง เด็กเร่ร่อน ไม่ได้รับการศึกษา หรือเด็กและเยาวชนที่มาจากครอบครัวมีความพร้อมทางด้านวัตถุแต่ไม่มีความอบอุ่น ต้องออกจากบ้านคบเพื่อน ชอบทดลอง เที่ยวเตร่ เสพยาเสพติด ก้าวร้าว ตลอดถึงการกระทำความผิดต่อชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลอื่น อันเป็นคดีความที่ผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นเยาวชนอายุระหว่าง ๑๕-๑๘ ปี ซึ่งเป็นเด็กนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด สำหรับฐานความผิดที่พบมากที่สุดเป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ รองลงมาคือยาเสพติด อันดับต่อมาก็เป็นความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย เช่น การฆ่าบุคคลอื่น การข่มขืนโดยใช้กำลังบังคับขืนใจ การทำร้ายร่างกาย การลักขโมย การปล้นและ

^{๒๑} รัชนิกร เศรษฐ์, **สังคมวิทยาชนบท**, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๘).

^{๒๒} สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์, **การบริหารเชิงกลยุทธ์**, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อมรินทร์, ๒๕๔๕).

^{๒๓} สนธยา พลศรี, **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๗).

การพนัน^{๒๔}

๑๕) ดาวิด อีมิล เดอร์ไคหม์ (David Emile Durkheim) บิดาของสังคมวิทยาสมัยใหม่ ได้จำแนกองค์ประกอบของจริยธรรมว่า ความมีระเบียบวินัย หน้าที่ความผูกพันต่อสังคม ความรู้จักสำนึกผิดชอบชั่วดีด้วยตนเอง^{๒๕}

๑๖) ซิกมุนด์ ฟรอยด์ ได้แบ่งจิตของมนุษย์ออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่ จิตสำนึก (Conscious) เป็นระดับที่ผู้แสดงพฤติกรรมทราบ มีความรู้ตัว จิตก่อนสำนึก (Pre-conscious) เป็นสิ่งที่จะดึงขึ้นมา อยู่ในระดับจิตสำนึกได้ง่าย หากมีความจำเป็นหรือต้องการ ส่วนจิตไร้สำนึก (Unconscious) เป็นระดับที่อยู่ในส่วนลึกภายในจิตใจ เกินกว่าที่จะดึงขึ้นมายังระดับจิตสำนึก ซึ่งเป็นบุคคลแรกที่มีแนวคิดเกี่ยวกับแรงผลักดันไร้สำนึก (Unconscious drive) หรือแรงจูงใจไร้สำนึก (Unconscious motivation) ว่าเป็นสาเหตุสำคัญในการแสดงออกซึ่งพฤติกรรม ที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของมนุษย์^{๒๖}

๑๗) บันดูรา (Bandura) กล่าวว่า การเรียนรู้ทางสังคมเป็นปัจจัยจากการเรียนรู้ โดยการสังเกต การลอกเลียนแบบ การเอาอย่างแบบ โดยกระบวนการเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องมีการเสริมแรง ไม่จำเป็นต้องมีรางวัลและการลงโทษ^{๒๗}

๑๘) มาสโลว์ (Maslow's Theory) ได้กล่าวถึงทฤษฎีความต้องการของเยาวชน ว่า พฤติกรรมต่าง ๆ ของเยาวชน ล้วนเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความพยายามหาวิธีการสนองความต้องการให้กับตนเองทั้งสิ้น และคนเรามีความต้องการหลายด้าน เช่น ความต้องการทางกาย ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการความรัก ความเป็นเจ้าของ และความต้องการให้บุคคลอื่นเห็นคุณค่า ความต้องการเข้าใจตนเอง คือความเข้าใจสภาวะของตน ความต้องการที่จะรู้และเข้าใจ ความต้องการด้านสุนทรีย์ (ความสวยงาม งานศิลปะต่าง ๆ)^{๒๘}

๑.๖.๒ งานวิจัย

๑) พระมหาพชร อคฺคปัญโญ (วไลยศรี) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียนวิถียุทธ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร

^{๒๔} สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, รายงานสถิติคดี ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กระทรวงยุติธรรม, ๒๕๕๘).

^{๒๕} อีมิล เดอร์ไคหม์, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://th.wikipedia.org/wiki> [๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๔].

^{๒๖} ล้วน สายยศ, การวัดด้านจิตพิสัย, (กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๓).

^{๒๗} Bandura, A. *Social Learning Theory*, (Englewood Cliffs, N J: Prentice-Hall, 1977).

^{๒๘} Maslow, A.H., *Toward a Psychology of Being*, (New York: Van Nostrand, 1962).

เขต ๑^{๒๙} พบว่าเป็นระบบและกระบวนการ หลักการพัฒนาชีวิต เครื่องชี้แนวทางในการประพฤติปฏิบัติตน เป็นการหล่อหลอมทรัพยากรมนุษย์อันมีค่าให้เป็นคนที่มีคุณภาพโดยสมบูรณ์ ดำเนินวิถีชีวิตที่ถูกต้อง การปลูกฝังให้คนเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรมจริยธรรม ก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม ไตรสิกขาจึงเป็นระบบ กระบวนการพัฒนาคนในพัฒนาการด้านศีล (พฤติกรรมที่แสดงออก) ด้านจิตใจ เรียกว่าสมาธิ ด้านปัญญา เรียกว่า ปัญญา เพื่อให้บุคคลมีการดำเนินชีวิตไปในวิถีที่ถูกต้องดีงามสามารถ บูรณาการเข้ากับบุคคลอื่นในสังคม สิ่งแวดล้อมได้อย่างดีและกลมกลืน^{๓๐}

๒) พระมหาประทีป พิษทองกลาง ได้ศึกษาวิจัยเรื่องพุทธวิธีจูงใจในพระสูตรต้นตปิฎก พบว่าเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อนต้องใช้กระบวนการ พัฒนาอย่างระมัดระวัง ให้พอดีสอดคล้องกับความรู้ความสามารถ ตลอดจนศักยภาพที่อยู่ในตัวบุคคล จากง่ายไปหายากตามหลักสายกลาง ไม่คาดหวังผลที่สูงเกินไป ปฏิบัติไปตามลำดับกระบวนการ จนสุดความสามารถ เนื่องจากแรงจูงใจที่สูงเกินไปอาจสร้างความหนักใจในภาคปฏิบัติ ทำให้เกิดความล้าละ วิตกกังวลสำหรับเยาวชน^{๓๑}

๓) พระอธิการธนโชติ จิรธมโม (เชื่อนเพชร) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ ๕-๖ เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมพบว่ามียุ่ด้วยกัน ๑๓ ตัวชี้วัด ตามกรอบการพัฒนาของกระทรวงศึกษาธิการ สามารถนำมาพัฒนาใช้ได้กับคนทุกระดับโดยเฉพาะเยาวชน แต่ถูกมองข้ามสิ่งที่มีค่า ไม่ได้ให้ความสนใจ ไม่มีความเข้าใจ ในการที่จะนำไปประพฤติปฏิบัติอย่างจริงจังเท่าที่ควร จึงเป็นเหตุปัจจัยแห่งความสับสน ทำให้เขาเหล่านั้นมีความประพฤติปฏิบัติไปในทิศทางที่ไม่พึงประสงค์ ถือเป็นปัญหาของสังคมที่สำคัญยิ่ง ให้กลับกลายเป็นพลเมืองที่มีศักยภาพของสังคม^{๓๒}

๔) พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการความขัดแย้งโดยพุทธสันติวิธี : ศึกษาวิเคราะห์กรณีลุ่มน้ำแม่ตาช้าง จ.เชียงใหม่ เกี่ยวกับการแก้ปัญหาความขัดแย้งพบว่าสังคมปัจจุบันเป็นยุคของการศึกษากว้างไกลไร้พรมแดน มีความเจริญรุ่งเรืองในทุก ๆ ด้าน

^{๒๙} แปลว่า สิกขา ๓ การศึกษาข้อปฏิบัติที่พึงศึกษา การฝึกฝนอบรมตนในเรื่องที่พึงศึกษา ๓ อย่าง, ดูรายละเอียดใน ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๐๕/๒๗๒.

^{๓๐} พระมหาพชร อคฺคปณฺโณ (วลัยศรี), “การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต ๑”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒).

^{๓๑} พระมหาประทีป พิษทองกลาง, “พุทธวิธีจูงใจในพระสูตรต้นตปิฎก”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๖๓).

^{๓๒} พระอธิการธนโชติ จิรธมโม (เชื่อนเพชร), “การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ ๕-๖”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, ๒๕๕๗).

อย่างรวดเร็ว ท่ามกลางทรัพยากรที่จำกัดบนบรรทัดฐานแห่งความหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณีและกลุ่มชาติพันธุ์ ที่พยายามจะรักษาความเป็นตัวตนของตนเองไว้ ความสนใจ ความชอบ ความปรารถนา การแสดงออกในสังคม ตลอดจนผลตอบแทนที่จะตามมา ทำให้เกิดความเลื่อมล้ำทางสังคมกลายเป็นว่า “สังคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์ เป็นสังคมที่เต็มไปด้วยความ “ไร้ระเบียบ” (Chaos) ตัวแปรสำคัญของสภาวะดังกล่าวนี้ ชอนตัวอยู่บนพื้นฐานของสังคมที่มีความแตกต่าง”^{๓๓}

๕) พระมหาบุญเพียร ปุณณวิริโย (แก้ววงศ์น้อย) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวคิดและวิธีการขัดเกลาทาสังคมในสถาบันครอบครัวตามแนวพระพุทธศาสนา เกี่ยวกับเรื่องการขัดเกลาทาสังคม พบว่าแนวคิดและวิธีการขัดเกลาทาสังคม ถือว่าครอบครัวเป็นสถาบันขั้นพื้นฐานที่มีโอกาสได้คลุกคลีกับเด็กและเยาวชนในความปกครอง ก่อนที่จะส่งไปให้การศึกษาในโรงเรียน มีบทบาทสำคัญในการฝึกปลูกฝัง กล่อมเกล่า คุณธรรมจริยธรรมให้พวกเขาได้ซึมซับรู้จักขอโทษ ขอบคุณ ช่วยเหลือบุคคลอื่นด้วยความสมัครใจ มีจิตตระหนักรู้สาธารณะว่า “การขัดเกลาทาสังคม (Socialization) คือวิธีการอบรมสั่งสอนให้สมาชิกในสังคมดำรงตนอยู่ตามที่สังคมคาดหวัง จึงได้ เกิดขึ้นนับตั้งแต่สังคมบุพกาลจนถึงสังคมปัจจุบัน แต่สภาพการณ์ของสังคมปัจจุบันได้ผันแปรไป”^{๓๔}

๖) พระมหาชลอ ขยสิทฺธ (กาไชยา) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ต่อการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เกี่ยวกับด้านแรงจูงใจ พบว่าพฤติกรรมอันเกิดจากความต้องการ ความปรารถนาต่าง ๆ เกิดจากสิ่งเร้าภายในเป็นแรงผลักดัน ส่วนแรงจูงใจภายนอกด้านสภาพแวดล้อม บริบททางสังคมก็ทำให้เกิดแรงจูงใจได้ การที่จะพัฒนาเยาวชนให้มีประสิทธิภาพ และได้ผลที่แท้จริง ต้องรณรงค์สร้างแรงจูงใจให้พวกเขาเกิดความรัก ความหวงแหน ความเชื่อ และพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของสังคม ชุมชน ด้วยความเต็มใจ^{๓๕}

๗) พระครูสุขุมสังฆการ (วรเมธ โปธิสาโร/ศรีโพธิ์วัง) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน เกี่ยวกับเรื่องการนำหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน พบว่าปัจจุบันปัญหาเยาวชนในสังคมไทยยิ่งใหญ่ เป็นเรื่องที่หลายฝ่ายกังวลเป็นอย่างมากไม่อาจที่จะละเลย

^{๓๓} พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, “รูปแบบการจัดการความขัดแย้งโดยพุทธสันติวิธี: ศึกษาวิเคราะห์กรณีลุ่มน้ำแม่ตาช้าง จ.เชียงใหม่”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

^{๓๔} พระมหาบุญเพียร ปุณณวิริโย (แก้ววงศ์น้อย), “แนวคิดและวิธีการขัดเกลาทาสังคมในสถาบันครอบครัวตามแนวพระพุทธศาสนา”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^{๓๕} พระมหาชลอ ขยสิทฺธ (กาไชยา), “ปัจจัยที่นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ต่อการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี”, **วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐).

ได้ เนื่องจากมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนเส้นไหลไปตามกระแสสังคม ไปตามยุคของโลกที่มี ความเจริญทาง วัตถุในทุก ๆ ด้าน เช่น มีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง มั่วอบายมุข หนีเรียน ใช้ยาเสพติด เสพยาเสพติด หมกมุ่นเกมออนไลน์ที่มีความรุนแรง ไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย บางส่วนเกิดจากการรับวัฒนธรรม ต่างชาติเข้ามา ซึ่งไม่ใช่บริบทวัฒนธรรมไทยทำให้เกิดปัญหาการรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติ มาโดยไม่ได้อ ใช้วิจารณ์ในใคร่ครวญก่อน ว่าสิ่งเหล่านั้นเหมาะสมกับเยาวชนไทยหรือไม่อย่างไร ยังเหตุให้ เยาวชนตกเป็นเป้าหมายของการตลาด คือการโฆษณาโดยใช้เยาวชนเป็นสื่อเพื่อจะได้ขายสินค้าให้ มากที่สุด และขณะเดียวกันก็เกิดความอ่อนแอทางด้านวัฒนธรรมไทย ... ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมไทย มากยิ่งขึ้น และส่งผลให้พระพุทธศาสนาถูกกระทบและถูกมองข้าม เพราะคนไปหลงรับเอาค่านิยม แบบตะวันตกมาใช้ การพัฒนาเน้นไปทางนำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้แทน^{๓๖}

๘) พระมหาบุญจิตร กนตสีโล (คำมา) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องศึกษาวิธีการแก้ปัญหาศีลธรรม ของเยาวชนตามทัศนะของพุทธทาสภิกขุ เกี่ยวกับ พบว่าสังคมโลกก้าวสู่ยุคโลกาภิวัตน์ สิ่งอำนวยความสะดวก ยุคแห่งความศิวิไลซ์ (Civilize) เป็นสาเหตุทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่าง รวดเร็ว เยาวชนไม่สามารถปรับพฤติกรรมด้านสภาพจิตใจทันต่อสถานการณ์ได้ ยังผลกลายเป็นทาส ของวัตถุนิยม ยินดีบริโภคด้วยความสมัครใจ ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเยาวชน ถือเป็น ความรุนแรงอย่างยิ่ง^{๓๗}

๙) พระมหาแผน ธมมเมธี (ศรีอภัย) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องศึกษารูปแบบและวิธีการเผยแผ่ พุทธธรรมของพันเอกปิ่น มุทุกันต์ เกี่ยวกับรูปแบบวิธีการเผยแผ่หลักคำสอน พบว่าเจ้าชายสิทธัตถะ หลังจากได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว พระองค์ทรงเริ่มต้นการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนโดย ทรงวางรากฐาน รูปแบบ เทคนิค วิธีการเผยแผ่หลักคำสอน ทรงวิเคราะห์ระดับจิตของบุคคลที่จะไป โปรด โดยเปรียบเทียบเหมือนดอกบัว ๔ เหล่า ทรงใช้วิธีการ กุศโลบายให้สอดคล้องเหมาะกับบุคคลเพื่อให้ เข้าถึงหลักธรรมมากที่สุด ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนเทคนิค วิธีการ กระบวนการ ในการสื่อสารให้หลากหลายมากยิ่งขึ้นด้วย อย่างไรก็ตามแม้สื่ออื่น ๆ จะเข้ามา มีบทบาทสำคัญอย่างมาก แต่สื่อบุคคลยังคงมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน ทั้งนี้เพราะธรรมชาติ

^{๓๖} พระครูสุขุมสังฆการ (วรเมธ โพธิสาโร/ศรีโพธิ์วัง), “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนา เยาวชน”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘).

^{๓๗} พระมหาบุญจิตร กนตสีโล (คำมา), “ศึกษาวิธีการแก้ปัญหาศีลธรรมของเยาวชนตามทัศนะของ พุทธทาสภิกขุ”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐).

และรูปแบบของการสื่อสารมีข้อดีและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน^{๓๘}

๑๐) อภิรัตน์ ไชยอนันต์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องค่านิยมและการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนยุคใหม่ ในจังหวัดเชียงใหม่ เกี่ยวกับการแก้ ปัญหา เยาวชน พบว่าค่านิยมและการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรม ตามแนวทางพระพุทธศาสนาของ เยาวชนยุคใหม่ว่า พระพุทธศาสนามีหลักคำสอน ๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้นธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ๘๔,๐๐๐ ขนาน ตัวยานที่นำมารักษามีใช้ครอบจักรวาลต้องตรงตามอาการของโรค จึงจะหายจาก การเจ็บป่วย หลักคำสอนก็เช่นกันต้องเลือกใช้ให้ถูกกับบุคคล ถูกกาล สถานที่เหมาะสม เป็นต้น ในการแก้ปัญหาของสังคมโดยเฉพาะเยาวชน นำไปประพฤติปฏิบัติก็เช่นเดียวกัน เช่น ในด้าน ความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน รู้รักสามัคคี เป็นต้น ได้อย่างดีและเป็น ที่น่าพอใจ^{๓๙}

๑๑) พรทิพา กุฎุมพินานนท์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ใน พระพุทธศาสนาและการพัฒนาคน เกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาศักยภาพของคน พบว่ากระบวนการ พัฒนาจิตใจ มีความละเอียดอ่อนไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างลำพัง ต้องสานสัมพันธ์การพัฒนาไปพร้อม ๆ กับกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างบูรณาการ สามารถเรียนรู้ได้ทุกเพศทุกวัย ถือว่าเป็นบรรทัดฐานในการเรียนรู้จนได้ “องค์ความรู้” ที่เชี่ยวชาญลุ่มลึก สามารถนำมาพัฒนาสังคม ให้มีความเจริญ ก็เพราะปัจจัยพื้นฐานที่จะพัฒนาตน เพื่อให้ก้าวไปสู่พฤติกรรมการแสดงออกใน การปฏิบัติที่ดีได้ ต้องรู้จักการควบคุมตนเองให้เป็นไปตามทิศทางที่พึงประสงค์ สามารถดำรงตนให้ถึง ความสำเร็จในชีวิตตามแนวพุทธศาสตร์ เป็นการป้องกันและคุ้มกันตนเองไม่ให้หลงไหลกลายเป็นทาส ของอารมณ์ตามกระแสสังคมที่แปรเปลี่ยน^{๔๐}

๑๒) รุ่งนิภา พัฒนพฤษชาติ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาการพัฒนาเด็กตามทัศนะของ พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) เกี่ยวกับเรื่องการศึกษาการพัฒนาเด็ก พบว่าสังคมไทยมี ความเจริญทางด้านวัตถุเป็นอย่างมากโดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ไร้ขอบเขต สามารถ

^{๓๘} พระมหาแผน ธมมเมธี (ศรีอภัย), “ศึกษารูปแบบและวิธีการเผยแผ่พุทธธรรมของพินเอกปิ่น มุกกันต์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘).

^{๓๙} อภิรัตน์ ไชยอนันต์, “ค่านิยมและการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวทาง พระพุทธศาสนาของเยาวชนยุคใหม่ ในจังหวัดเชียงใหม่”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, ๒๕๔๖).

^{๔๐} พรทิพา กุฎุมพินานนท์, “ การศึกษาวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ในพระพุทธศาสนาและ การพัฒนาคน”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑).

ติดต่อสื่อสารถึงกันได้สะดวก โดยผ่านเครื่องมือสมัยใหม่ เช่น โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ตออนไลน์ แม้อยู่คนละซีกโลก เป็นการถ่ายเทสื่อเกินที่วัฒนธรรมตะวันตกหลังไหลเข้ามาโดยค่อย ๆ กลืนไปเรื่อย ๆ สิ่งสมในหน่วยความจำของเยาวชนไทยโดยไม่รู้ตัว นานวันถูกถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมเลียนแบบที่ไม่พึงประสงค์ จากผลของการกลืนวัฒนธรรมดังกล่าว “ทำให้ปัญหาเด็กทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นเรื่องราวปัญหาของเด็กมักปรากฏตามสื่อเป็นประจำแทบทุกวัน ... และมีความประหลาดที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนการเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตก รวมไปถึงปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในอดีต”^{๔๑}

๑๓) เต็มทิพย์ พานิชพันธุ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๒ จังหวัดชลบุรี เกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าวเด็กและเยาวชน พบว่าปัจจัยหลากหลายที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะสภาพแวดล้อม บริบทภายในครอบครัว ชุมชน ที่ชอบใช้ความรุนแรงเมื่อเขาเหล่านั้นเติบโตกลายเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว อารมณ์ฉุนเฉียว หยาบกระด้าง มารยาททราม ทรัพยากรมนุษย์อันมีค่าถือเป็นชุมทรัพย์กำลังมหาศาลของชาติในอนาคต กลายเป็นทรัพยากรที่ด้อยคุณค่า ไม่มีคุณภาพ^{๔๒}

๑๔) ทรงวิทย์ แก้วศรี ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาวิเคราะห์ยุทธวิธีในการประกาศศาสนาของพระพุทธเจ้า เกี่ยวกับยุทธวิธี เทคนิค วิธีการสอนของพระพุทธเจ้า พบว่าเจ้าชายสิทธัตถะหลังปฏิบัติตนตรัสรู้เป็นพระอนุตรสัมมาสัมพุทธเจ้า ณ ใต้พระศรีมหาโพธิ์ ก็ไม่ได้ออกประกาศพระศาสนาในทันที ปราศัญทั้งหลายเชื่อกันว่าพระองค์ทรงมีกระบวนการคิดที่แยบยล เพื่อวางแผน ว่าบุคคลใดบ้างควรที่จะไปโปรดก่อน เพื่อความยั่งยืนและตั้งมั่นแห่งพระศาสนาแผ่ขยายออกไปอย่างกว้างขวาง ก่อนที่จะประกาศพระศาสนา พระองค์จึงต้องทรงใคร่ครวญวางแผนอย่างรอบคอบแนบเนียนก่อน โดยการวิเคราะห์ถึงสภาพบริบทของสังคม ทรงกำหนดเป้าหมายและดำเนินการ แล้วทรงปฏิบัติการไปตามแผนจนกว่าจะประสบสัมฤทธิ์ผล เพราะว่าโครงสร้างของสังคมอินเดียในครั้งพุทธกาล มีบริบททางสังคมที่ถูกผูกมัดอยู่กับระบบวรรณะ ๔ คือ กษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร โดยมีพวกพราหมณ์เป็นผู้กำหนด^{๔๓}

^{๔๑} รุ่งนิภา พัฒนพฤษชาติ, “การศึกษาการพัฒนาเด็กตามทัศนะของพระพรหมมั่งคณาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐).

^{๔๒} เต็มทิพย์ พานิชพันธุ์, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๒ จังหวัดชลบุรี”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๐).

^{๔๓} ทรงวิทย์ แก้วศรี, “การศึกษาวิเคราะห์ยุทธวิธีในการประกาศศาสนาของพระพุทธเจ้า”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐).

สรุปจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น เป็นการศึกษาพุทธวิธีการพัฒนาเยาวชนตามแนวพระพุทธศาสนาของนักวิชาการหลายท่าน โดยมีหลักในการพัฒนาทั้งกาย วาจา ใจ ซึ่งต้องอาศัยสถาบันทางสังคมที่เป็นกลยุธามิตรที่ดี สำหรับงานวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเกี่ยวกับพุทธวิธีการแก้ปัญหาความรุนแรงของเยาวชน โดยมีเนื้อหาใน ๔ ประเด็น ได้แก่ ปัญหาความรุนแรงทางเพศ ปัญหาความรุนแรงด้านยาเสพติด ปัญหาความรุนแรงด้านการพนัน ปัญหาความรุนแรงด้านอาชญากรรม

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) โดยมีขั้นตอนวิธีการวิจัย ดังนี้

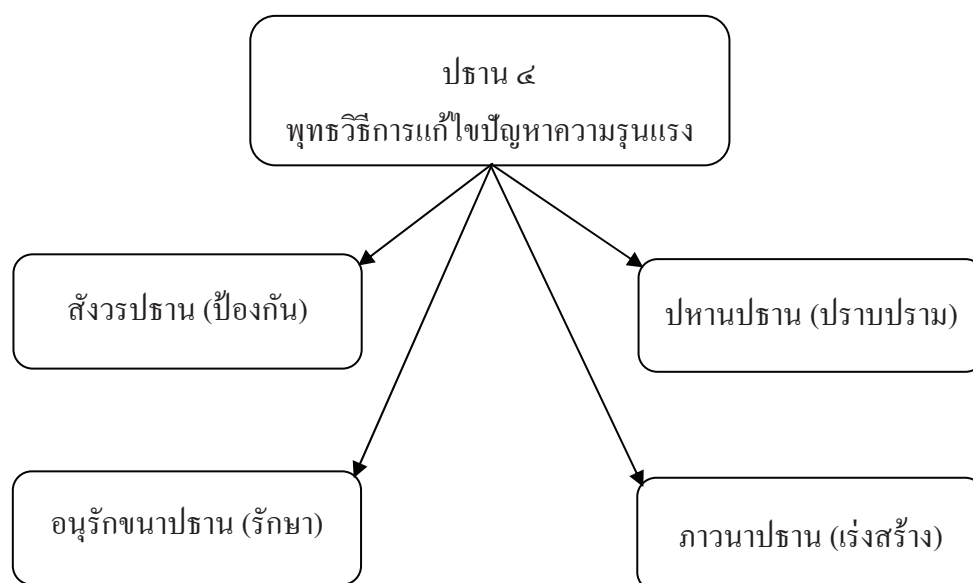
๑.๗.๑ ค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับพุทธวิธีการแก้ไขปัญหความรุนแรงของเยาวชน จากเอกสารที่กล่าวแล้วในขอบเขตทางด้านเนื้อหา

๑.๗.๒ เก็บรวบรวมข้อมูล จากพื้นที่วัดสบเตี้น โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มประชากรตามที่กล่าวแล้ว ในขอบเขตด้านประชากร

๑.๗.๓ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์

๑.๗.๔ นำเสนอในเชิงพรรณนาโวหาร

๑.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภูมิที่ ๑.๑ กรอบแนวคิดพุทธวิธี ๒ ป ๒ ร

๑.๙ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๙.๑ ได้ทราบแนวคิดเกี่ยวกับปัญหา สาเหตุ และผลกระทบที่เกิดจากความรุนแรงของ
เยาวชน

๑.๙.๒ ได้ทราบพฤติกรรมในการแก้ไขปัญหามารยาทของเยาวชน

๑.๙.๓ ได้ทราบวิเคราะห์พฤติกรรม ในการแก้ไขปัญหามารยาทของเยาวชนบ้าน
สบเตี๊น